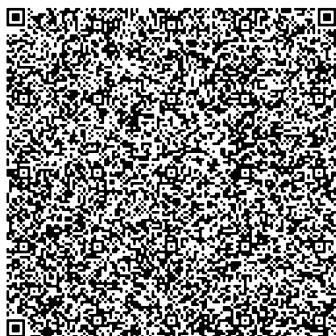

enon has been considered, relying on the basic laws of synergy, openness, non-linearity, disequilibrium, chaos postulating, bifurcational states, fluctuation phenomena and the theory of self-organization. The state education policy has been considered as an open, non-linear system, which is self-organizing and self-developing and depends on the external environment and internal specifics of the development of higher education sphere in Ukraine.

Key words: state education policy; synergetics; synergetic approach; openness; non-linearity; non-equilibrium; bifurcational state; self-organization.

Стаття надійшла до редакції 03.08.2016

Прийнято до друку 29.09.2016

УДК 378:340.134(061.1ЄС:438)

Юлія Гришук

ORCID iD 0000-0002-5306-0301

науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-6, 04212 Київ, Україна,
y.hryshchuk@kubg.edu.ua

АДАПТАЦІЯ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИЩУ ОСВІТУ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті розглянуто процес адаптації польського законодавства про вищу освіту до вимог Європейського Союзу; проаналізовано основні методи адаптації польського права до європейського (переклад актів європейського права на польську мову; перевірка відповідності проектів правових актів до європейського права; робота над законами, що спрямовані на адаптацію польського права до європейського) та визначено роль органів державної влади у цьому процесі. Зроблено висновок, що у період 1991-2004 рр. у освітній сфері була досягнута майже повна відповідність національного законодавства з *acquis communautaire*.

Ключові слова: адаптація законодавства; законодавство про вищу освіту; методи адаптації законодавства.

Вступ. Правовою підставою для адаптації нормативно-правової бази Республіки Польща до вимог Європейського Союзу є укладення Угоди про асоціацію (16 грудня 1991 р.), яка започаткувала співпрацю між країною та державами-членами. Відповідно до Угоди обов'язковою умовою для подальшого вступу країни до ЄС є відповідність наявного і майбутнього законодавства Польщі до законодавства, чинного у Європейському Співтоваристві.

З метою вирішення проблеми адаптації польського законодавства до вимог ЄС було прийнято ряд нормативно-правових документів: «Програма заходів, що пристосовують польську економіку і правову систему до вимог Європейської угоди» (1993), «Графік заходів, що адаптують польську правову систему до рекомендацій «Білої книги» Європейської Комісії з питань інтеграції з єдиним ринком ЄС» (1997), «Національна стратегія інтеграції» (1997), «Національна програма підготовки партнерства до членства» (з 1998 р. щорічне видання), «Національний план ухвалення *Acquis Communautaire*» (1998), «Список законів, ухвалення яких є необхідним з огляду на вступ Польщі до Європейського Союзу» (2000).

Мета статті – проаналізувати досвід Республіки Польща щодо процесу адаптації законодавства про вищу освіту до вимог Європейського Союзу.

Методи адаптації польського права до європейського та роль органів державної влади у цьому процесі. Як вважає О. Л. Євглевська, складність дослідження особливостей адаптації законодавства пов'язана з тим, що адаптація – це тривалий динамічний процес, визначена послідовність взаємопов'язаних дій щодо зміни існуючого правопорядку, кожна ланка якого логічно пов'язана з іншими елементами, що разом формують програму саморозвитку правової системи. Тому, вирішуючи завдання щодо адаптації законодавства, держава фактично визначає свій шлях розвитку (Євглевська О. Л., 2009, с. 123).

Адаптація права обмежена з часової точки зору: згідно з зобов'язанням про адаптацію права забороняється ухвалювати право, що суперечить союзному праву, але в окремих випадках, коли це обґрунтовано, допускається «прогресивна адаптація нових правових актів». Це означає прийняття чергових правових актів, які все більше відповідають євросоюзним стандартам. Крім цього, можливі винятки з правила, яке вимагає, щоб держава під час

вступу до ЄС прийняла весь правовий доробок Спільноти вже на момент приєднання – так звані перехідні терміни. Перехідні терміни встановлюються під час акцесійних переговорів і становлять частину акцесійного трактату. Їхня суть полягає в зобов'язанні держави, яка приєднується, закінчити процес адаптації права в конкретно визначений строк вже після отримання членства (Плачкова С. Г., 2005, с. 47-54). Перехідні терміни завжди продовжують період адаптації на конкретно визначений час і стосуються конкретних союзних принципів (безстрокові перехідні терміни неможливі).

8 серпня 1996 р. у Польщі було створено Комітет європейської інтеграції (КЕІ) – інституцію, відповідальну за процес європейської інтеграції Польщі. Однією з функцій цього високопрофесійного центрального органу виконавчої влади була також підготовка експертних висновків щодо відповідності проектів нормативно-правових актів, що розроблялися галузевими міністерствами, *acquis communautaire* (Гаряча Ю. П., 2010, с. 23-27).

Acquis communautaire (обов'язковий мінімум) – правовий доробок Європейської Спільноти – сукупність спільних прав і зобов'язань, обов'язкових до виконання в усіх країнах – членах ЄС (Круглашов А. М., 2010).

А. Целень виокремлює наступні методи адаптації польського права до європейського (Целень А., 2004): переклад актів європейського права на польську мову; перевірка відповідності проектів правових актів до європейського права; робота над законами, що спрямовані на адаптацію польського права до європейського права.

Збереження мовної totoжності всіх держав-членів ЄС – одне з основних правил функціонування Співтовариства. Відповідно до цієї засади всі акти європейського права мають бути опубліковані кожною з офіційних мов Союзу. Польська мова стає офіційною мовою тільки з моменту вступу Польщі до ЄС, але процес пристосування польського права до права європейського вимагає, щоби принаймні найважливіші союзні акти були перекладені на польську мову ще раніше. У 2000 р. було створено Департамент перекладів в Управлінні Комітету європейської інтеграції (Плачкова С. Г., 2005). Виконання законодавчих заходів з метою адаптації до права ЄС вимагає перевірки відповідності проекту нормативного акту до європейського права. З 1992 р. такого роду перевірку виконував Уповноважений уряду з питань європейської інтеграції та іноземної допомоги, в підпорядкуванні якого перебувало Бюро з питань європейської інтеграції і Бюро з питань іноземної допомоги (Целень А., 2004). У 2000 р. було створено надзвичайну Комісію Європейського права в сеймі та Комісії Європейського законодавства в сенаті. Мета обох комісій полягала в розгляді та доопрацюванні проектів нормативно-правових актів відповідно до *acquis communautaire* (Бочаров С., 2009, с. 98-102).

Урядом також було створено уповноважені установи для координації транспозиції законодавства ЄС в Польщі, що полягає у переносі права, точніше, так званих правових «трансплантів» з метою кардинальної зміни чи перегляду національного права у відповідності до правової моделі, яка транспонується в національну правову систему. Процес транспозиції має відбуватися з урахуванням національної правової культури та спадщини (Zubek R., 2011).

У рамках виконавчої влади найістотнішу роль у процесі адаптації відіграє Рада Міністрів, яка конституційно зобов'язана і уповноважена реалізувати зобов'язання, які має Польща за міжнародними угодами (а такою угодою була асоціативна угода і акцесійний трактат). Завдання, пов'язані з адаптацією права, реалізують в рамках уряду спеціалізовані суб'єкти: в 1991–1996 роках – Уповноважений уряду з питань інтеграції з Європейським Союзом та іноземної допомоги, а з 1996 р. – Комітет європейської інтеграції (Бочаров С., 2009). Роль президента у процесі пристосування права полягає насамперед у підписанні законів з адаптації і направленні їх на публікацію у Віснику законів, що є умовою їх реалізації. Головним завданням законодавчої влади – Сейму й Сенату – у процесі адаптації є схвалення законів, які мають на меті адаптацію польського права до європейського права. З 1997 р. в обох палатах парламенту працювали комісії, які займалися інтеграцією Польщі з ЄС: у Сеймі це були Комісія зовнішніх справ і Комісія європейської інтеграції, а в Сенаті – Комісія зовнішніх справ і європейської інтеграції.

Рішенням Сейму від 13 липня 2000 р. створено спеціальні комісії для розгляду проектів з адаптації: Комісію європейського права у Сеймі і Комісію європейської легіслатури в Сенаті (одночасно з новою каденцією парламенту з 2001 р. їхню роль перейняли сеймівська Європейська комісія і сенатська Комісія зовнішніх справ і європейської інтеграції) (Плачкова С. Г., 2005, с. 47-54). Роль судової влади у процесі адаптації польського права незначна, хоча все частіше з'являються в судочинстві посилення на право ЄС. Істотним повноваженням є право Конституційного трибуналу приймати рішення щодо відповідності міжнародних угод до польської Конституції, в тому числі Європейської угоди і Акцесійного трактату (Бочаров С., 2009).

Адаптація нормативно-правової бази вищої освіти до вимог Європейського Союзу. Після підписання Угоди про асоціацію законодавство Польщі про вищу освіту базувалося на Конституції і складалося з законів: «Закон про вищу освіту», «Закон про фахові вищі навчальні заклади», «Закон про Державний комітет з наукових досліджень», «Закон про вчені звання та наукові ступені» та інших нормативно-правових документів.

Комітет Прогнозів «Польща в XXI столітті» (1997) звернув увагу на ключові проблеми в сфері освіти в Республіці Польща до 2015 року. Існувала потреба у принципово новій ролі сучасної освіти в контексті євроінтеграції та нових цивілізаційних викликів. У працях Комітету прогнозів «Польща в XXI столітті» містяться завдання, пов'язані з вимогами до рівня професійної підготовки вчителів.

Робота Комітету Прогнозів «Польща 2000 Плюс» при підтримці Урядового Центру Стратегічного навчання була спрямована на розробку Стратегії розвитку Польщі до 2020 року, а також проекту «Довгоперіодичної стратегії тривалого та урівноваженого розвитку – Польща 2025» (Kupisiewicz S.).

У вищезазначених документах розвиток освіти та науки визначено найважливішим пріоритетом.

Прийняття нової Конституції Польщі 2 квітня 1997 року викликало політичні дискусії та переговори. Маючи за пріоритет потенційне членство Польщі в ЄС, проєктанти Конституції 1997 р. заклали в неї окреме підґрунтя для майбутнього делегування певних компетенцій до ЄС. Важливий пункт «Європа» вміщено у ст. 90 Конституції. Цим пунктом ставилась мета знайти рівновагу між збереженням засад національного суверенітету і передбаченою можливістю інтеграції в ЄС. У цій особливій ст. 90 Конституції стверджується, що «Республіка Польща може, на підставі міжнародних угод, делегувати до міжнародної організації або міжнародної інституції компетенцію органів державної влади з деяких конкретних питань». Це положення створило достатню законну основу для приєднання Польщі до ЄС (Боднар А., 2012, с. 101-108). Статтю 70 Конституції було закріплено право громадян на загальний і рівний доступ до освіти, а також органи державної влади зобов'язувалися забезпечити автономію вищих шкіл відповідно до принципів, передбачених законом.

Перша важлива пропозиція стосовно нового закону про вищу освіту була представлена громадськості в лютому 1998 р. у формі так званої «Жовтої книги» («Основи реформування закону про вищу освіту»). З 1996 р. група спеціалістів з освіти, сформована Міністерством освіти, готувала проєкт нового закону. В березні 1998 р., за сприяння Конференції ректорів польських академічних вищих навчальних закладів, вийшла друком важлива праця «Модель державного вищого навчального закладу і його систематичного оточення» (ред. Єжи Вужніцкі).

На думку М. Квієк, стратегічні питання місця вищої освіти в молодій демократичній державі, що готується вступити до ЄС в умовах всесвітньої глобалізації, взагалі ніколи не були предметом громадського обговорення. Це і є основна причина відсутності стратегічного бачення польської вищої освіти в проєкті закону (Квієк М., 2001, с. 11).

З метою наближення закону про вищу освіту до вимог ЄС новий проєкт передбачав наступні зміни

(Квієк М., 2001, с. 48): чіткі принципи запрошення іноземців з країн ЄС до викладання в польських навчальних закладах (на рівних правах з польськими викладачами); можливість відкриття в Польщі філій навчальних закладів з країн ЄС; визнання дипломів, виданих в країнах ЄС; можливість навчання в Польщі студентів з країн ЄС.

Республіка Польща як один із 29 підписантів Болонської декларації у 1999 р., зобов'язалася сприяти розбудові Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) через запровадження системи двоциклової вищої освіти (бакалаврат / ліценціат – магістратура), загальнозрозумілих та зіставних академічних ступенів і дипломів, Європейської системи трансферу оцінок (ECTS), через розвиток академічної мобільності та забезпечення якості вищої освіти. Резолюції Міністерських конференцій країн-учасниць Болонського процесу, що знайшли своє відображення в підсумкових комюніке, слугували вказівками для подальшої модернізації системи вищої освіти в Польщі (Соколович-Алтуніна Ю., 2010, с. 131–137): у Празькому комюніке (2001) наголошено на необхідності розвитку ціложиттєвого навчання (lifelong learning) та популяризації європейських вищів серед студентів з інших регіонів; у Берлінському комюніке (2003) задекларована нагальна потреба в розробці рамки кваліфікацій для ЄПВО, запровадженні додатка до диплома, а також у охопленні Болонським процесом третього (докторського) циклу; у Бергенському комюніке (2005) йдеться про важливість розробки на основі затверджених конференцією Рамок кваліфікацій для ЄПВО (FQ-EHEA) та Стандартів і настанов щодо забезпечення якості освіти (ESG), національних рамок кваліфікацій (NQF) і стандартів якості освіти, про необхідність розвитку соціального виміру вищої освіти, тобто надання рівного доступу до освіти представникам усіх соціальних груп; у Лондонському комюніке (2007) оголошено про створення Європейського реєстру агенцій забезпечення якості вищої освіти (EQAR), окрім того міністри підтвердили курс на усунення перешкод академічній мобільності, завершення розроблення національних кваліфікаційних рамок (НКР), розвиток соціального виміру освіти, затвердили стратегію розвитку глобального виміру ЄПВО; у Львівському комюніке (2009) підбито підсумки десятирічних освітніх реформ та сформульовано стратегічні цілі на наступну декаду, досягнення яких повинно вимірюватися кількісними показниками.

Важливою новацією вищої освіти Республіки Польща стало запровадження Європейських і Державних стандартів кваліфікацій, які зумовлюють принципові зміни до методики проєктування програм навчання і базуються на результатах навчання (Янкович І. І., 2016). Робота над Польською національною рамкою кваліфікацій вищої освіти (Krajowa Rama Kwalifikacji – KRK) розпо-

чалася у грудні 2006 р. після відповідного Наказу Міністра науки та вищої освіти Польщі і створення відповідної робочої групи. На кінець 2000 р. було підготовлено остаточну версію, яку прийняв Парламент. Паралельно у 2009 р. розпочалися роботи із створення секторальних рамок кваліфікацій для восьми секторів (*obszar kształcenia*), які відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти охоплювали усю систему освіти. Робоча група на основі аналізу дескрипторів, прийнятих в FQ-ENEA та EQF-LLL прийняла для польської системи вищої освіти таку систему дескрипторів (Рашкевич Ю. М., 2014, с. 121-123): знання (*wiedza*), які можуть бути теоретичні та фактографічні; уміння (*umiejętności*), які можуть бути когнітивними або практичними, означають здатність застосовувати на практиці здобуті знання для виконання певних завдань; персональні та суспільні компетентності (*kompetencje personalne i społeczne*), які подібно до EQF-LLL описуються в категоріях відповідальності та автономії, означають підтвержену здатність застосування знань, умінь, персональних, суспільних і методологічних компетентностей в роботі, наукових дослідженнях, професійній кар'єрі та особистому розвитку.

Перехід до двоциклової вищої освіти за схемою бакалаврат / ліценціат – магістратура став можливим завдяки наявності відповідних норм у польському Законі «Про вищу освіту» від 27 липня 2005 р. Відповідно до статті 168 Закону навчання першого та другого ступеня, а також магістерське навчання може проводитися різними вищими навчальними закладами та науковими інститутами спільно, у тому числі за участю закордонних вищих навчальних закладів та наукових інститутів, на основі укладених між ними угод.

Оновлений Закон «Про вищу освіту» від 18 березня 2011 р. закріплює автономію вищих навчальних закладів та передбачає запровадження Державних стандартів кваліфікацій, що дає змогу навчальним закладам самостійно створювати напрями підготовки та укладати навчальні програми до них.

На думку Ю. М. Рашкевича, впровадження польської KRK та двоциклової вищої освіти зменшило проблеми сприйняття та визнання здобутої у Польщі освіти на міжнародному ринку праці (Рашкевич Ю. М., 2014, с. 124).

Для Республіки Польща, як члена ЄС, особливого значення відіграють наступні європейські програми та документи, основні положення яких імплементовано у польське національне законодавство, це: Концепція Європейського співтовариства та Концепція Ради Європи (1988); Резолюції розбудови єдиного європейського освітнього простору, розроблені Парламентською Асамблеєю Ради Європи (1989); рекомендації ЮНЕСКО та МОП (Міжнародна організація праці) «Становище і статус учителів» (1996); рекомендації Ради Європи «Вивчення та викладання сучасних мов

у Європі» (1998); міжнародна наукова доповідь «Учителі й навчання у світі, що змінюється» (1998); «Зона європейської вищої освіти» (Болонська декларація, 1999); «Європейська стратегія зайнятості» (2000); «Меморандум про неперервну освіту» (2000); комюніке «До європейського простору вищої освіти» (2001); комюніке «Створення загальноєвропейського простору вищої освіти» (2003); «Роль університетів у Європі знань» (2003); «Педагогічна освіта і підготовка 2010» (2004); «Спільні Європейські принципи щодо компетентностей і кваліфікацій педагогів» (2005); комюніке «Загальноєвропейський простір освіти – досягнення мети» (2005); комюніке «На шляху до європейського простору вищої освіти: відповіді на виклики глобалізації» (2007); дослідження Міжнародної Академії Освіти та Міжнародного Бюро Освіти «Професійне навчання вчителя та його розвиток» (2008); Резолюція Європейського парламенту щодо підвищення якості підготовки вчителів (2008); комюніке «Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі» (2009); програми «Європейського центру професійної освіти» (2009); доповідь Ради Європи «Результати стратегічної європейської співпраці у навчанні та професійній підготовці» (2009); Будапештсько-Віденська Декларація про європейський простір вищої освіти (2010); комюніке «Використання потенціалу з найбільшою користю: консолідація європейського простору вищої освіти» (2012); висновки Ради Європейського Союзу щодо підвищення ефективності підготовки вчителів (2014) та ін.

Висновки. Республіка Польща входила до ЄС у 2004 році, не уніфікувавши повністю своє право з *acquis communautaire*. Проте у період 1991-2004 рр. у освітній сфері була досягнута майже повна відповідність національного законодавства з європейським. Створені дієві механізми інтеграції країни до Європейської спільноти сприяли розвитку вищої освіти відповідно до вимог чинного законодавства Європейського Союзу. Особливе значення становить розробка польської національної рамки кваліфікацій вищої освіти, що базуються на результатах навчання. Оновлений Закон «Про вищу освіту» регламентував відповідність системи вищої освіти до Болонського процесу. Норми закону дозволили здійснити перехід до двоциклового навчання за схемою бакалаврат – магістратура та запровадити європейську кредитно-трансферну систему. Основні положення європейських програм та документів було успішно імплементовано у польське законодавство, що сприяло розвитку партнерства країн в системі вищої освіти європейського простору.

Міжнародне визнання, збільшення інвестицій у освітню сферу, підтримка Європейської спільноти дозволяє стверджувати про успішне виконання Республікою Польща своїх зобов'язань, як члена Європейського Союзу, у транснаціональній політиці в галузі вищої освіти.

Література

1. Бочаров С. Адаптація польського права до правових стандартів Європейського Союзу / Сергій Бочаров // Журнал «Схід». – 2009. – №2 (93). – С. 98-102.
2. Бочаров С. В. Шлях Польщі до Європейського Союзу : моногр. / С. В. Бочаров. – Донецьк: ДонНУ, 2011. – 270 с.
3. Гаряча Ю. П. Адаптація польського законодавства до законодавства ЄС у процесі євроінтеграції: досвід для України / Ю. П. Гаряча // Стратегічні пріоритети. – 2010. – №3(16). – С. 23-27.
4. Демократизація і Європейський Союз: країни Центральної і Східної Європи в першому десятилітті XXI ст. / [Адам Боднар ... та ін.]; переклад з англійської Олександра Кислюка]. – Київ : Український письменник, 2012. – 267 с.
5. Євглевська О. Л. Адаптація законодавства як умова майбутнього членства України в Європейському Союзі / О. Л. Євглевська // Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. ; редкол.: Ю. П. Битяк та ін. – Х. : Право, 2009. – Вип. 17. – С. 123.
6. Закон Республіки Польща «Про вищу освіту» [Текст] : від 27 липня 2005 року. – С. 267-406.
7. Квієк М. Польське законодавство про вищу освіту: досвід та уроки: Пер. з англ. / М. Квієк, Т. Фініков. – К.: Таксон, 2001. – 220 с. – (Сер. «Вища освіта в сучасному світі»).
8. Конституція Польської Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.vladey.com.ua/konstitucija-polskoj-respubliki-ukraïnskoju-movou/> Дата публікації: 22.09.2015
9. Круглашов А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник./ склад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу. – Ч.1. Чернівці, 2010. – 212 с.
10. Парламентський вимір європейської інтеграції / За ред. Плачкової С. Г. – Київ: «Нора-прінт», 2005. – 113 с.
11. Соколович-Алтуніна Ю. Модернізація вищої освіти в Польщі: європейський вимір / Юлія Соколович-Алтуніна // Порівняльно-педагогічні студії. – 2010. – № 1-2. – С. 131-137.
12. Целень А. Адаптація польського права до європейського права – засади, інституції і процедури / А. Целень // Польський референдум і новий устрій Європейського дому: Уроки для України. – Фонд «Демократичні ініціативи» (Київ) та Інститут громадських справ (Варшава), 2004. – С. 76 – 100.
13. Янкович І. І. Підготовка майбутніх учителів у вищих навчальних закладах Польщі до виховної роботи з учнями: дис. ... канд. пед. наук, спец.: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Янкович Ірина Ігорівна. – Тернопіль: Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2016. – 259 с.
14. Kupisiewicz C. Strategia rozwoju edukacji w Polsce do roku 2020 / C. Kupisiewicz, C. Banacha. – 2010.
15. Zubek R. Core executives and coordination of eu law transposition: evidence from new member states / Radoslaw Zubek // Public Administration. – 2011 (June). – Volume 89, Issue 2. – P. 433-450. DOI: 10.1111/j.1467-9299.2010.01852.x

ADAPTACJA POLSKIEGO PRAWA O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM DO WYMOGÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Grischuk Julia, Pracownik naukowy naukowo-badawczego Laboratorium Oświatologii, Kijowski uniwersytet im. B. Grinczenki, ul. Tymoszenka, 13-b, 04212 Kijów, Ukraina, y.hryshchuk@kubg.edu.ua

*W artykule analizuje się proces dostosowania polskiego prawa o szkolnictwie wyższym z wymogami Unii Europejskiej; przeanalizowane są główne metody dostosowania prawa polskiego do europejskiego (tłumaczenie prawa europejskiego na język polski, sprawdzanie zgodności projektów aktów prawnych z przepisami prawa europejskiego; prace nad ustawami mającymi na celu dostosowanie prawa polskiego do Europejskiej) oraz rola władz publicznych w tym procesie. Stwierdza się, że w okresie 1991-2004 l. w dziedzinie edukacji została osiągnięta prawie całkowita zgodność ustawodawstwa krajowego z *acquis communautaire*.*

Słowa kluczowe: adaptacja ustawodawstwa; ustawodawstwo dotyczące szkolnictwa wyższego; metody adaptacja ustawodawstwa.

ADAPTATION OF POLISH LAW ON HIGHER EDUCATION TO THE EUROPEAN UNION REQUIREMENTS

Hryshchuk Yuliia, research worker of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko st., 04212 Kyiv, Ukraine, y.hryshchuk@kubg.edu.ua

The article examines the process of adapting Polish Law on Higher Education to the requirements of the European Union. It analyzes the main methods of adapting Polish law to European (Translation of European law into Polish, checking compliance of regulations to European law, work on laws aimed at adapting Polish law to European) and the role of public authorities in this process.

An important novelty of Higher Education of Poland was the introduction of European standards and State qualifications that lead to fundamental changes in the methods and design of training programs based on learning outcomes.

Created effective mechanisms of integration into the European community contributed to the development of higher education in accordance with the applicable EU legislation. The updated Law on Education regulates compliance system of higher education in the Bologna process. Provisions of the law allowed to switch the two cycle training scheme bachelor - master and implement the European credit transfer system. The main provisions of European programs and documents have been successfully implemented in Polish legislation that contributed to the development of partnerships in European higher education space.

*It is concluded, that for the 1991-2004 period almost complete compliance of national legislation with the *acquis communautaire* has been achieved in the field of education.*

International recognition, investment increase in the education sector, the European Community support suggest the successful implementation of the Republic of Poland of its obligations, as a member of the EU, in higher education transnational policy.

Key words: *legislation adaptation; higher education legislation; legislation adaptation methods.*

Стаття надійшла до редакції 29.07.2016

Прийнято до друку 29.09.2016